

ELS VALDA I ELS CEBRIÀ DE XÀTIVA

Ahir llegia la sempre amena i benvinguda columna de Josep Vicent Escartí, dedicada en aquesta ocasió a dos escriptors de la família Valda, nissaga d'origen basc afincada a València des del segle XVI. Mireu quines voltes pega la Història, que un descendent aquells personatges de què parla Escartí va ser sepultat en l'església de Sant Agustí de Xàtiva.

El 1992, l'església de Sant Agustí adquirida per l'Ajuntament de Xàtiva després de caure el campanar, estava en plena restauració. Quan va arribar el moment d'intervindre en l'antic cementeri dels frares, ens topàrem amb un pas tapiat, i, en desmuntar-lo, van anar apareixent les pedres i lloses treballades d'una sepultura completa de grans dimensions, amb un escut imponent i una inscripció que cite de memòria: "Sepultura de D. Pedro de Balda y Andia, coronel de los Reales Ejércitos, y D^a. Luisa Vilaplana y los suyos. 1762."

Sabiem d'on havia estat arrancada perquè, en llevar el paviment del temple, havia quedat al descobert una fosa de les mateixes mides que feia el conjunt sencer que acabàvem de trobar, de manera que es tornà a col·locar al lloc original. Però abans, acudírem a la impagable erudició del Sr. Pere Maria Orts i Bosch, que ens facilità copiosa informació referent a la família Balda / Valda, ja que als documents figura indistintament amb les dues grafies, i d'ell hem pres algunes de les dades.

Aquest Pedro de Valda i Andia era fill del D. Fernando de Valda, que, com bé diu Escartí, va ser *Correo Mayor del Reino de Valencia*, i de Francisca Antonia de Andia, marquesa de Bucianos. La relació amb Xàtiva li va venir pel seu càrrec de coronel del Regiment d'Infanteria de la Reina, adscrit al *Cuartel de Inválidos de San Felipe*. Una germana seua, Ignacia de Valda i Andia va casar amb D. Antonio Cebrián i Salvador, regidor perpetu de la *Ciudad de San Felipe* (abans i després Xàtiva).

Els Cebrià venien d'una fosca família de llauradors de Xàtiva que des del segle XVI no havien parat de pujar en l'escala social. Com els Borja, de qui eren veïns i amb el temps parents, eren una tribu d'espavilats amb fills a mansalva, fet que tenia l'avantatge d'incrementar les possibilitats que alguna branca triomfara. L'ascensió del patrimoni familiar els va dur des del modestíssim carrer de l'Embut del barri del Mercat a la Corretgeria, un dels principals de la ciutat, i també al carrer del Canonge Cebrià, i al de Cebrià, avui Castañeda.

Estant ja ben aposentats com a *alféreces mayores perpetuos y hereditarios*, i regidors *preeminentes perpetuos* de la ciutat, es van inventar una genealogia que els feia descendents

dels Pardo de la Casta; i era de veres que tenien un avantpassat de cognom Pardo, però Pardo pelat, veí seu i llaurador com ells. Tan ambiciosos foren els Cebrià que, si en comptes de començar la vertiginosa carrera social a mitjans del XVI ho haveren fet dos segles abans, és molt probable que Xàtiva hagués tingut també un papa d'aquesta família.

Com estarien de situats que, en nomenar Felip V el primer ajuntament borbònic de la ciutat que renaixia de les cendres, dels cinc regidors, quatre pertanyien a la família Cebrià: Pere Benlloch Borja, nét de Paula Cebrià, batle reial abans de la guerra; Francisco Cebrián i Roca, Juan Ortiz i Malferit, casat amb Isabel Cebrià i José Cebrián i Berenguer de Morales.

Puix bé, Antonio Cebrián Salvador, fill d'aquest Francisco Cebrián i Roca, és qui va casar amb Ignacia, germana del coronel Pedro de Valda i Andia. Vivien a la millor casa del carrer Cebrià, coneguda a Xàtiva com *Casa Gran*. Fill d'aquest matrimoni fou Francisco Antonio Cebrián i Valda, nascut el 1730, que els seus pares van destinar a la carrera eclesiàstica. Successivament va ser: canonge de la Metropolitana de València, Rector de la Universitat, bisbe d'Oriola a partir de 1797, Patriarca de les Índies, cardenal, *Vicario General de los Reales Ejércitos de mar y tierra*, *Arcediano de Toledo* i *Canciller de las cuatro órdenes militares*. El cardenal Cebrián va beneir dues vegades sengles casaments de Fernando VII, un amb María Isabel de Braganza i altre amb María Josefa Amalia de Saxònia.

Va morir a Madrid el 1820, i, amb diferència, va ser el mecenes més generós que mai ha tingut la ciutat on va nèixer. El museu de l'Almodí i el de la Seu de Xàtiva conserven més objectes dels Cebrià que de totes les altres famílies juntes de la ciutat.

Mariano González Baldoví

Director del Museu de l'Almodí